

býval ostatními vývody odvolání. Proto bylo nutno jeho rozsudek zrušiti a naříditi, by rozhodl o nevyřízeném obsahu odvolání (§ 510 c. ř. s.).

Čís. 2640.

Strana, smlouvě věrná, jest oprávněna žádati vrácení závdavku, jakmile druhá strana octne se svou vinou v prodlení, aniž je třeba, by dopřála dle §u 918 obč. zák. liknavé straně dodatečnou lhůtu k plnění a jí pohrozila, že jinak od smlouvy odstoupí.

Povinnost, zaplatiti lítkup, předpokládá, že od smlouvy bylo ustoupeno z libovůle. V oddalování plnění nelze ještě spatřovati odstoupení od smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. května 1923, Rv II 557/22.)

Strany uzavřely v prosinci 1920 smlouvu, dle níž koupil žalobce od žalovaného mlýn, dal žalovanému 10.000 K závdavkem a při odstoupení od smlouvy měl odstoupivší zaplatiti 15.000 K odstupného. Ježto dle tvrzení žaloby žalovaný od smlouvy odstoupil, domáhal se žalobce vrácení závdavku a zaplacení odstupného. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jest zjištěno, že žalovaný již v měsících lednu, únoru, březnu a též ještě 10. dubna 1921 vážně prohlásil, že pro odpor své paní nechce (nemůže) žalobci prodati mlýn, ba — aniž ostatně pokusným vyjednáváním o tom byla platnost původní smlouvy dotčena — ani polovici mlýna a tudíž dodržeti své závazné příslibení ze dne 17. prosince 1920, totiž provésti do všech již podrobností dojednaný prodej mlýna v lednu 1921. Tato prohlášení nepřipouštějí ve svém souhrnu jinakého výkladu (§ 863 obč. zák.), než že žalovaný jimi projevil odstup od smlouvy, kterou podle zcela hodnověrné výpovědi svědka Rudolfa B-a již předem nepomýšlel dodržeti. Toto své odstupné prohlášení žalovaný potvrdil nad to též ještě za sporu prohlášením v žalobní odpovědi, že ztratil důvěru k žalobci, jež samozřejmě nemůže dodatečně odčinití a bezúčinným učiniti tím, že prý od něho upouští. Podle ústní a písemné úmluvy ze dne 17. prosince 1920 měl však býti prodej mlýna proveden již v lednu 1921. Jest tudíž pokládati jen za dobrovolné, žalovaným žalobci poskytnuté prodloužení lhuty, poskytl-li svými dalšími jednáními žalovanému ještě do konce března (počátku dubna) možnost, prodej provésti. Nikterak však není žalobce povinen smlouvu, již byl pouze do konce ledna 1921 vázán, dodržeti se své strany ještě po této lhůtě, po případě splnění její podmínky, to tím méně, že úmluva o příští kupní smlouvě byla právě zcela určitými odmítavými prohlášeními žalovaného zvrácena a mezi tím se okolnosti tak změnily, že pro žalobce nebylo tu již účelu, pro nějž kup dojednal. Jest tudíž pro tento spor zcela bez významu a nemůže samozřejmě svého času učiněná, lhůtou vázaná a mezi tím již bezpředmětná smlouva opět oživit tím, že žalovaný v rozporu s opětovným ústním odmítnutím a prohlášením v žalobní odpovědi za sporu náhle 14. října 1921 dal se žalobcem sdělití, že jest nyní ochoten úmluvu ze dne 17. prosince 1920 dodržeti. Následkem toho nebyl žalobce ani povinen, ba dnes již ani oprávněn (§ 936 obč. zák. posl. věta) žalovati snad na splnění příslibení

ze dne 17. prosince 1920, jež se mezitím odstupním prohlášením žalovaného stalo bezpředmětným. Naopak může, poněvadž žalovaný nebyl s n a d j e n v p r o d l e n í a ani trvání smlouvy vůbec nepopřel, nýbrž po poradě se svou švekrůši Bertou P-ovou opětovně jasně a vážně projevil vůli od smlouvy, které lituje, úplně ustoupiti, podle §u 1435 obč. zák. žádati za vrácení závdavku. Rovněž jest podle písemné úmluvy stran, jež vylučuje použití ustanovení §§ 909 a 1336 obč. zák. a bezpředmětným činí její případný, právo žalobcovo omezující výklad: »V případě o d s t u p u p l a t í odstupující strana 15.000 K o d s t u p n é h o« — a že tu jde pouze o zaviněné odstoupení odstupujícího žalovaného od smlouvy, není pochyby — oprávněn toto smluvené o d s t u p n é neztenčeně požadovati, kteréžto právo ostatně žalovaný podle ničím nevyvrácené, zcela hodnověrné svědecké výpovědi Hermíny G-ové vůči žalobci již 28. března 1921 též výslovně uznal. Poněvadž žalobce nežádá zrušení předchozí smlouvy, navrácení v předešlý stav, neplatí tu zákonná ustanovení o zkrácení nad polovici a jeví se zbytečným provedení důkazů o tomto udánlivém zkrácení, pročež nemůže býti řeči ani o kusosti řízení, kterou by ostatně v tomto bodě jen žalobce mohl uplatňovati.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání co do vrácení závdavku, zamítl však žalobu, pokud se domáhala zaplacení odstupného.

D ů v o d y:

Dovolání není opodstatněno, pokud dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. brojí proti odsouzení žalovaného k zaplacení závdavku. Byl-li dán závdavek a nesplní-li se smlouva vinou jedné strany, má dle §u 908 obč. zák. druhá strana, na které není viny, právo, podržeti to, co dostala závdavkem, nebo, dala-li závdavek, žádati, by se jí dvakrát tolik vrátilo, nechce-li trvati na tom, aby smlouva byla splněna, neb aby byla dána náhrada za nesplnění smlouvy. Strana, na které není viny, jest tedy oprávněna, odstoupiti beze všeho od smlouvy a žádati vrácení závdavku, jakmile druhá strana se octne svou vinou v prodlení, aniž třeba jest, aby dopřála promeškalé straně dle §u 918 obč. zák. dodatečnou lhůtu k plnění a jí pohrozila, že jinak odstoupí od smlouvy. Prohlásil-li žalobce, který dal závdavek 10.000 Kč, dopisem ze dne 17. dubna 1921, když do této doby smlouva nebyla splněna, že neučiní již ani kroku k vůli mlýnu, aťsi žalovaný dělá s mlýnem co chce, že žádá závdavek a vše, co má dostati, do 14 dní, nelze v tomto prohlášení spatřovati nic jiného, než výkon práva dle §u 908 obč. zák., odstoupiti od smlouvy, a žádati vrácení závdavku. Nižší soudy zjistily, že žalobce naléhal na to, by smlouva byla splněna, a že to byl žalovaný, který oddaloval její provedení, aniž měl zákonný důvod, odepřiti splnění smlouvy. V odpovědi na žalobu uvedl sice žalovaný, že nesplnil smlouvy proto, poněvadž pozbyl důvěry v žalobce, ale pak sám toto tvrzení odvolal. Smlouva nebyla tedy splněna vinou žalovaného, žalobce viny nemá a jest tudíž oprávněn na žalovaném žádati vrácení závdavku. Prohlášení žalovaného ze dne 14. října 1921, že jest ochoten smlouvu splniti, jest právně bezúčinné, poněvadž smlouva, byvši odstoupením žalobce zrušena, tímto jednostranným prohlášením žalovaného nemohla oživnouti. Pochybe-

ným jest též názor žalovaného, že žalobce, odstoupiv od smlouvy, jest povinen, by mu zaplatil ujednaný litkup 15.000 Kč a že tedy žalovaný může svůj dluh vyrovnati s touto částkou. Povinnost, zaplatiti litkup, předpokládá, že bylo od smlouvy upuštěno z libovůle, litkup však nepropadá, je-li strana odstupující po zákonu oprávněna, by od smlouvy upustila. Pokud však dovolání brojí dle čís. 4 Šu 503 c. ř. s. proti odsouzení žalovaného k zaplacení litkupu 15.000 Kč, nelze mu upřiti oprávněnosti. Odvolací soud zjistil, že žalovaný již v měsících lednu, únoru, březnu a též ještě 10. dubna 1921 vážně prohlásil, že pro odpor své paní nechce, po případě nemůže žalobci prodati mlýn, a z těchto prohlášení v jejich souhrnu usuzuje odvolací soud dle Šu 863 obč. zák., že žalovaný jimi projevil odstup od smlouvy. Tomuto úsudku nelze přisvědčiti. Svědkyně Hermína G-ová, na jejíž výpovědi se zakládá zjištění odvolacího soudu o oněch prohlášeních žalovaného z března a dubna, a o níž odvolací soud praví, že jest věrohodna a ničím nevyvrácena, seznala sice, že žalovaný dne 28. března 1921 prohlásil žalobci, že pro odpor své manželky mu nemůže mlýnu dáti, a že bylo jednáno o tom, kolik by žalovaný musil dáti odstupného, ale udala mimo to ještě, že pak žalobce žalovanému pravil, by si věc ještě dobře rozmyslil, že k němu v příštích dnech přijde, že dne 10. dubna 1921 strany znovu spolu jednaly, se zase nedohodly, že na to žalobce dal žalovanému poslední lhůtu do 12. dubna 1921 a žalovaný slibil, že mu do tohoto dne sdělí své konečné rozhodnutí. Také svědek Josef K., jehož se odvolací soud rovněž dovolává, potvrdil, že při jednání dne 10. dubna 1921 žalovaný prohlásil, že dopíše žalobci, jak se rozhodl, a že žalobce na to odpověděl, že počká do úterka, nejdéle do neděle. Dle toho nemůže býti pochybnosti o tom, že žalovaný ani 28. března, ani 10. dubna 1921, tím méně dříve, neprohlásil k o n e č n ě, že odstupuje od smlouvy; vždyť dne 28. března 1921 si strany výslovně vyhradily další jednání a též 10. dubna 1921 byla opět stanovena lhůta, ve které žalovaný měl žalobci své konečné rozhodnutí teprve sděliti. Z toho, že žalovaný nedodržel lhůty, mu udělené, nelze dle Šu 863 obč. zák. usuzovati, že projevil mlčky své konečné rozhodnutí, že odstupuje od smlouvy. Jeho mlčení mohlo míti důvody různé, mohl zamýšleti jen, mlčením zkoncování věci ještě dále protáhnouti, nebo snad stálým oddalováním přimět žalobce k tomu, by on od smlouvy odstoupil, což pak žalobce dopisem ze dne 17. dubna 1921 také skutečně učinil. Není tedy pravda, že žalovaný odstoupil od smlouvy; tím pozbývá nárok na zaplacení odstupného svého podkladu. Nižší soudy, přisoudivše žalobci též odstupné 15.000 Kč, posoudily tudíž věc nesprávně po stránce právní; bylo proto v příčině tohoto nároku dovolání vyhověti.

Čís. 2641.

Ustanovení Šu 45 j. n. předpokládá, že sborový soud r o z h o d l po jednání o své příslušnosti.

Výlučná příslušnost okresního soudu (§ 49 čís. 6 j. n.) vztahuje se i na žalobu, již se domáhá dílovedoucí na zaměstnavateli náhrady škody, ježto ho nepřihlásil k pensijnímu pojištění.

(Rozh. ze dne 23. května 1923, R I 435 23.)